

TARP FILOLOGIJOS IR KRITIKOS LITERATŪRINIAME VERTIME: ITALO SVEVO. *LA COSCIENZA DI ZENO* (DZENO PRISIPAŽINIMAI)

NOVELLA DI NUNZIO

S a n t r a u k a

Šiame straipsnyje aptariamos grožinės literatūros vertimo problemos, kurias sprendžiant svarbus požiūrio klausimas: ar kūrinio vertimą nagrinėti remiantis filologiniais metodais, atsižvelgiant į iš to išplaukiančias išvadas, ar jam taikyti vertimo kritikoje įprastus kanonus. Kadangi grožinės literatūros tekstai gali būti nagrinėjami abiem požiūriais, straipsnyje aptariama, kaip ir koku būdu filologija ir kritika paveikia vertimo veiklą, kokias priemones šios dvi disciplinos gali suteikti vertėjui, kad jis pasirinktų tinkamas vertimo strategijas. Kitas svarbus vertėjams klausimas kyla tada, kai yra keletas kūrinio leidimų ir jie nevienodi: kokį teksto originalo kalba leidimą pasirinkti? Kaip vertimą gali paveikti filologiniu požiūriu pagrindinis kūrinio leidimas, kurio kritikai nelaiko pačiu patikimiausiu? Ir kaip vertėjui ir vertimui gali pasitarnauti kūrinio konteksto išmanymas, t. y. literatūros kritika, autoriaus kalbos, papildoma informacija? Straipsnyje į šiuos klausimus atsakoma remiantis XX a. pradžios italų moderniosios literatūros klasiko Italo Svevo kūrinio „Dzeno prisipažinimai“ (Italo Svevo. *La coscienza di Zeno*). Šis kūrinys išverstas į daugelį kalbų. Problemos jį verčiant prasideda nuo pat pavadinimo, kuriame esantis žodis *coscienza* italų kalboje turi bent porą skirtingų reikšmių. Jų pasirinkimas daro poveikį ne tik pavadinimo, bet ir viso kūrinio interpretacijai. Į lietuvių kalbą šis romanas (Italo Svevo. *Dzeno prisipažinimai*. Vilnius: Alma littera, 2002) išverstas remiantis 1930 metų leidimu, kuris ne visai sutampa su 1923 metų romano leidimu Italijoje, o kritikai tik šį leidimą laiko patikimu. Daroma išvada, kad vertimo strategijos pasirinkimas ne toks svarbus negu patikimiausio šaltinio, iš kurio verčiama, pasirinkimas, nes tik tinkamai pasirinktas originalas padeda užtikrinti tinkamą autoriaus minčių perteikimą ir interpretaciją vertime.